

Peter Cuijpers

Oog voor elkaar

*Zorg voor medegelovigen,
aan de hand van het voorbeeld van Abram en Lot*

Genesis 14

Ben ik de hoeder van mijn broer?

Wie een beetje thuis is in de Bijbel, weet dat deze vraag afkomstig was van Kaïn. Toen Kaïn zijn broer Abel had gedood, stelde de Heere hem een gewetensvraag: *'Waar is Abel, uw broer?'* (Gen. 4:9a). Kaïn zei: *'Ik weet het niet'*. Dat was natuurlijk een leugen. Maar veel mensen in onze dagen reageren op dezelfde manier. Als men hen gewetensvragen stelt en confronteert met zonden, zeggen ze: *'Ik weet het niet'*. Ze houden zich op de vlakte! Vervolgens zei Kaïn: *'Ben ik de hoeder van mijn broer?'* Hij zei als het ware: *'Ik ben toch zeker niet de oppas van mijn broer; laat hij zijn eigen boontjes doppen!'*

Uit de mond van de grondlegger van de toenmalige 'wereld' (Gen. 4:17-22), klinken die woorden ons niet vreemd in de oren. Het is de taal van mensen die zich van God hebben afgewend. Een veelgehoord gezegde in de wereld is: *'Ieder voor zich, en God voor ons allen'*. Iedereen leeft voor zichzelf en men bemoeit zich niet met de ander. Deze egoïstische instelling mag ons als gelovigen niet kenmerken. Ben ik de hoeder van mijn broer? Die vraag past bij mensen die de weg van Kaïn zijn opgegaan (Jud.: 11). Een gelovige mag zo niet spreken. Wij zijn wel de hoeders van hen die op onze weg komen! In de ruimste zin van het woord zijn wij verantwoordelijk voor de mensen in onze omgeving.

Ons blikveld mag zich daarbij niet beperken tot de 'broeders' in de eigenlijke zin van het woord, de 'huisgenoten van het geloof' (Gal. 6:10). Christus wil dat wij

‘zonen’ zijn van onze Vader in de hemelen (Matt. 5:44v.). Zoonschap spreekt van volwassenheid en inzicht in het denken van de Vader. Welnu, *‘de Vader laat Zijn zoon opgaan over bozen en goeden en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen (...). Wees dan volmaakt zoals uw hemelse Vader volmaakt is’*. Zelfs aan ongelovigen onthoudt de Vader niet Zijn zorg en zegen (zie ook 1 Tim. 4:10). Als ‘zonen’ van de Vader behoren wij dat ook niet te doen.

Gelovigen zijn dus wel degelijk verantwoordelijk voor hun ‘broeders’. Maar hoe zit het in de praktijk? Alles wat wij met de mond belijden, zal door God beproefd worden, óók deze uitspraak! Als u toestemt dat u ‘hoeder’ van uw broer bent, kunt u er zeker van zijn dat God iemand op uw weg zal brengen om na te gaan hoe echt die belijdenis is. Dat kan iemand in nood zijn (Spr, 17:17), iemand die gebrek heeft (1 Joh. 3:17), die u onrecht heeft aangedaan (Filem. :18), enzovoorts. De praktijk zal leren of wij onze broeder wérkelijk liefhebben, en zijn hoeder zijn. In dit artikel zullen wij ons beperken tot de huisgenoten van God (Ef. 2:20), en de broeder in nood.

Abram en Lot

In Genesis 14 heeft God een prachtig voorbeeld laten optekenen van iemand die zich gedroeg als de hoeder van zijn broeder. In Genesis 13 zien wij hoe de herders van Abram en Lot in conflict raakten met elkaar. Dat dit niet bijdroeg aan hun goede getuigenis, is duidelijk. Abram stelde daarom voor de kwestie vreedzaam op te lossen. Er vond een scheiding plaats tussen Abram en Lot. Abram bleef wonen in het land Kanaän, maar Lot koos ervoor te gaan wonen in de vruchtbare streek rond de steden Sodom en Gomorra. Hij sloeg zijn tenten op ‘tot bij Sodom’ (Gen. 13:12). Lot was een vleselijke, wereldsgezinde gelovige.

Het was dan ook maar een kwestie van tijd of hij woonde zelf in Sodom. In Genesis 14 was het inderdaad zover: Lot woonde te Sodom (vs. 12). Hij had zijn tent verruild voor een permanente woning. De geestelijke impact van deze stap was groot. Hij had zijn vreemdelingschap – daarvan spreekt de tent – opgegeven om in Sodom te gaan wonen, een beeld van de zondige wereld. Lot had bewust ervoor gekozen te midden van de mannen te gaan wonen, waarvan bekend was *‘dat ze slecht en grote zondaars waren tegenover de Heere’* (Gen. 13:13).

Als een gelovige vriendschap sluit met de wereld, pleegt hij in geestelijk opzicht overspel. Dat is een kwalijke zaak! *‘Weet u niet dat de vriendschap jegens de wereld vijandschap is jegens God? Wie dus een vriend van de wereld wil zijn, maakt zich tot een vijand van God’* (Jak. 4:4). Deze keuze kon natuurlijk niet zonder gevolgen

blijven. Eén van die gevolgen zien we in Genesis 14. Ongewild raakte Lot betrokken bij een oorlog die de koningen van die streek met elkaar uitvochten. Kedorlaomer, de koning van Elam, was de overste van deze koningen. Hij stond aan het hoofd van de vier koningen, die ten strijde trokken tegen vijf andere koningen (zie vs. 2 en 9). Die vijf koningen hadden hem twaalf jaar gediend (zie vs. 4). Deze Kedorlaomer is een type van de overste van de wereld, de duivel (zie Joh. 12:31; 14:30; 16:11). Het is de duivel, de satan, die zijn macht uitoefent over het georganiseerde wereldsysteem dat zich van God heeft afgewend. Een gelovige die 'afstand' houdt van de wereld, blijft buiten zijn invloedssfeer.

Dit is wat de Heer bedoelt in Johannes 17. Wij mogen dan wel *in* de wereld zijn (vs. 11), maar wij zijn niet *van* de wereld (vs. 16). Dat wil zeggen: wij behoren niet tot dit systeem dat zich van God heeft afgewend. Het is niet de bedoeling van de Heer dat wij ons in een klooster afzonderen om ons aan de wereld te onttrekken. Dat soort heiliging of afzondering bedoelt de Heer niet. Wij staan met beide voeten op grond, en midden in het leven. Wij gaan naar ons werk, doen boodschappen, hebben gesprekken met de mensen van de wereld etc. (vgl. 1 Kor. 5:9-10). Onze heiliging of afzondering is niet fysiek, letterlijk, maar *moreel* en *geestelijk*. Ze heeft te maken met onze denkwereld (Rom. 12:2; Ef. 4:23), in het bewustzijn dat we geen ongelijk juk kunnen en mogen aangaan met de wereld.

Twee verschillende werelden

De Schrift stelt ons in 2 Korinthiërs 6:14-18 twee heel verschillende 'werelden' voor:

1. De wereld waarvan de satan (Belial) de overste is (vs. 15). Tot deze wereld behoren de ongelovigen (vs. 14a); er heerst wetteloosheid (vs. 14b). Het is een wereld van duisternis, afgoderij en onreinheid (vs. 14c-17). Kortom, een wereld waarin de gelovige geestelijk gezien niets te zoeken heeft. Onze Heer Jezus Christus heeft ons uit deze wereld getrokken, want '*Hij heeft Zichzelf gegeven voor onze zonden, opdat Hij ons zou trekken uit deze tegenwoordige boze eeuw*' (Gal. 1:4).
2. In de andere wereld, het Koninkrijk van God, draait alles om Christus (vs. 15). Tot deze wereld behoren de gelovigen (vs. 14); er heerst gerechtigheid, en men dient God (vs. 16). In deze wereld is God ons tot Vader, en wij zijn zonen en dochters van Hem (vs. 18). Wij worden ook ertoe opgeroepen de Vader te danken, Die ons bekwaam heeft gemaakt om deel te hebben aan het erfdeel van de heiligen in het licht. Hij heeft ons gered uit de macht van de duisternis

en overgebracht in het Koninkrijk van de Zoon van Zijn liefde, in Wie wij de verlossing hebben, de vergeving van de zonden (Kol. 1:12-14).

Afzondering

Als wij dit toepassen op de situatie in Genesis 14, dan zien wij dat Lot zich in de verkeerde wereld bevond, het terrein waar Kedorlaomer de overste was en de mannen zeer slecht en zondig waren tegenover de Heere (Gen. 13:13). Lot vereenzelvigde zich met hen; de verdorven mannen van Sodom sprak hij aan als 'zijn broeders' (Gen. 19:7). Abram bevond zich echter in Kanaän; hij had zich van de wereld afgezonderd en leefde in gemeenschap met God (Gen. 13:18). Doordat Abram de juiste positie had ingenomen, werd hij bewaard voor de boze (Kedorlaomer). Lot verging het heel anders: doordat hij zich had één gemaakt met de inwoners van Sodom, werd hij samen met 'zijn broeders' als gevangene weggevoerd (Gen. 14:12).

Je hoort wel eens van 'verontruste' gelovigen die zich in een kerk of gemeente bevinden waar oogluikend dingen worden toegelaten die niet goed zijn. Voor praktiserende homoseksuelen, of mensen die ongetrouwd samenwonen, wordt daar soms een oogje dicht geknepen. Deze gelovigen verzetten zich daar met hand en tand tegen. Ze menen in een dergelijke gemeente te moeten blijven. Waarom? Omdat ze evenals Lot tegen het kwaad willen protesteren. Ze hebben de stille hoop dat hun protest gehoor vindt. Hoe reageerden de mannen van Sodom echter op het protest van Lot? Ze zeiden: '*Ga opzij!*' (Gen. 19:9). Lot werd aan de kant geschoven! Helaas worden ook verontruste gelovigen, evenals Lot, opzijgezet. Als een gemeente weigert tucht uit te oefenen en de boze niet uit het midden wegdoet (1 Kor. 5:1-13), blijft er maar één optie over: ons onttrekken aan ongerechtigheid (2 Tim. 2:19; 2 Kor. 6:17; Openb. 18:4-5).

Als we merken dat ons 'protest' niet de gewenste uitwerking heeft, moeten we daar weggaan, hoe pijnlijk dit ook is. Dít klinkt radicaal, maar dit is wat de Bijbel leert! Lot had zich veel leed kunnen besparen als hij daarnaar had gehandeld. Als we dit negeren, zal onze gang naar de gemeente eerder een kwelling dan een vreugde zijn (vgl. 2 Petr. 2:7-8). Het beste wat we dan kunnen doen, is luisteren naar Paulus: '*Onttrek u aan ongerechtigheid, reinig u van de vaten van oneer en jaag naar gerechtigheid, geloof, liefde en vrede met hen die de Heer aanroepen uit een rein hart*' (2 Tim. 2:19-22). Paulus heeft deze woorden in de gebiedende wijs geschreven. Het is niet zomaar een vriendelijk verzoek van hem, maar een opdracht, een gebod. Als we duidelijk laten horen dat we het niet eens zijn met

bepaalde zaken die niet thuishoren in het huis van God, is dat een goede zaak. De Schrift gaat echter een stap verder: We moeten niet alleen stelling nemen tegen het kwaad, maar ons ook ervan 'afzonderen'.

Doordat Lot in Sodom was gaan wonen, was hij in de problemen gekomen: *'Ook namen zij Lot, de zoon van Abrams broer, en zijn bezittingen mee, en trokken weg'* (Gen. 14:12). Lot verkeerde dus in ernstige nood. Hoe nu verder? *'Toen kwam er iemand die ontkomen was, en vertelde het aan Abram, de Hebreëër'* (Gen. 14:13). Een van de mannen had zich weten te ontrukken aan de greep van Kedorlaomer en vluchtte naar Abram. Daar deed hij verslag van wat zich had voorgedaan. Dit is herkenbaar: de mensen van de wereld weten ons in nood vaak te vinden. Wij lezen hier ook dat de overgeblevenen vluchtten naar het bergland (Gen. 14:10). Dit waren natuurlijk *letterlijke* bergen. Maar laten wij dit nu eens geestelijk toepassen. De aartsvader was een berg in figuurlijke zin, waarheen men de toevlucht kon nemen. De psalmdichter zegt: *'Ik sla mijn ogen op naar de bergen, vanwaar mijn hulp komen zal. Mijn hulp is van de Heere, Die hemel en aarde gemaakt heeft'* (Ps. 121:1-2). Abram vertegenwoordigde de Heere God. In Sodom wist men af van het bestaan van Abram, de Hebreëër. Hij was het licht van de wereld, een stad die op een berg ligt. *'Een stad die op een berg ligt, kan niet verborgen zijn'* (Matt. 5:14).

Toen Izak uit het dal Gerar – het gebied van de Filistijnen – vertrok naar Berseba, ging Abimelech, de koning van de Filistijnen, uit Gerar naar hem toe, met zijn vriend Ahuzzath en zijn legeroverste Pichol (Gen. 26:26). Izak wilde weten waarom mensen die hem haatten, bij hem kwamen. Het antwoord van dit drietal was opmerkelijk: *'Wij hebben duidelijk gezien dat de Heere met u is'*. De auteur Mackintosh schrijft daarover: *'De beste manier om invloed uit te oefenen op het hart en op het geweten van hen die nog in de wereld leven, is complete afscheiding, terwijl er oprechte liefde jegens hen in ons is'*.

Er zijn gelovigen die menen zich aan de wereld te moeten aanpassen. Mannen laten hun haar lang groeien, lopen met oorbellen, tatoeages of piercings rond. Dit alles onder het mom van 'allen ben ik alles geworden, om in elk geval enigen te behouden' (vgl. 1 Kor. 9:20-23). Het lijken wel kameleons, die zich aan hun omgeving aanpassen. Ze vergeten echter dat de kameleon tot de onreine dieren behoorde (Lev. 11:30). God wil niet dat wij ons aan de wereld aanpassen, maar ons ervan afzonderen en duidelijk anders zijn dan de mensen van de wereld. Wij moeten niet de gewoonten, het gedrag en het taalgebruik van de mensen van de wereld overnemen. Integendeel, van ons wordt verwacht dat wij anders zijn. *'Maar u geheel anders: u hebt Christus leren kennen'* (Ef. 4:20 NBG-vert.). Als wij ons gedragen als 'hemelburgers', dan weten de mensen ons te vinden en zullen zij ook van ons getuigen: *'Wij hebben duidelijk gezien dat de Heere met u is'*.

Broederliefde

Wij hebben er al bij stilgestaan dat van ons verwacht mag worden dat wij hoeders van onze broeder zijn. Hoeder en hoeden zijn termen uit de wereld van de herders. Een 'hoeder' is een herder. Zijn taak is het de schapen te hoeden en te weiden (vgl. Gen. 37:2; Ex. 3:1; 1 Sam. 17:34; Joh. 21:17). Wat hier allemaal onder valt, kunnen wij lezen in Ezechiël 34:4:

- het zwakke versterken
- het zieke genezen
- het gewonde verbinden
- het afgedwaalde terughalen
- het verlorene zoeken

Als ik zeg dat ik de hoeder van mijn broeder ben, hoef ik deze vijf punten maar langs te lopen om te weten wat er van mij wordt verwacht. In het geval van Lot hebben wij met een 'afgedwaald schaap' te maken. Door zijn afdwaling was Lot ernstig in de problemen gekomen, hij dreigde zelfs 'verloren te gaan'. Hoe reageerde Abram op de mededeling van de vluchteling, dat Lot tot de gevangenen behoorde die door Kedorlaomer waren weggevoerd? *'Toen Abram hoorde dat zijn broeder als gevangene weggevoerd was, bewapende hij zijn geoeffende mannen die in zijn huis geboren waren, driehonderd achttien man, en hij achtervolgde hen tot aan Dan'* (Gen. 14:14). Abram bedacht zich geen moment. Hij stelde een klein leger samen van geoeffende mannen om Lot uit de handen van Kedorlaomer te bevrijden. Wat kunnen wij hier veel van Abram leren. Lot bleef ondanks alles zijn 'broeder'. De scheiding uit Genesis 13, het vleselijke gedrag en de afdwaling van Lot deden hier niets van af. Abram had zijn broeder Lot lief. Met gevaar voor eigen leven zette hij met zijn mannen de achtervolging in. Hier werd in praktijk gebracht wat in 1 Johannes 3:16 staat: *'Wij behoren het leven voor de broeders af te leggen'*. Abram ging in zijn liefde voor Lot tot het uiterste: hij achtervolgde de vijand tot Dan toe – in het uiterste noorden van Kanaän, grenzend aan Syrië. Dat was niet gering! Maar zijn liefde voor Lot hield niet op bij Dan. Nee, Abram ging 'over de grens'; hij achtervolgde hen tot aan Hoba, dat links van Damascus lag (Gen. 14:15).

Broederliefde kent geen grenzen. Hoe vaak hoort men niet zeggen dat 'de grens' voor iemand bereikt is. Daarmee wil men aangeven: tot hiertoe en niet verder. Filemon had kunnen zeggen: 'Wat Onesimus nu heeft uitgevoerd, dat gaat te ver. Nú is de grens bereikt!' Paulus deed echter een beroep op Filemon om zijn

gevluchte slaaf Onesimus te ontvangen en hem te vergeven. De apostel wierp daarbij niet zijn gezag in de strijd, maar hij deed een beroep op de broederliefde (Filem.: 16). Onesimus was een geliefde broeder geworden, hij behoorde nu tot het huisgezin van God. De onderlinge verhoudingen lagen voortaan op een heel ander vlak: het was niet meer meester tegenover slaaf, maar broeder tegenover broeder. Als het om die verhouding gaat, dan zullen wij wel eens over de grens moeten gaan. Abram ging over de grens om zijn broeder Lot uit de handen van Kedorlaomer te bevrijden. Filemon moest over de grens van zijn gekwetstheid stappen om zijn broeder Onesimus aan te nemen.

*‘En hij bracht alle bezittingen terug, en ook zijn **broeder** Lot en zijn bezittingen bracht hij terug, evenals de vrouwen en het volk’ (Gen. 14:16).*

Abram rustte niet voordat hij Lot en diens bezit had teruggebracht. Je zou denken dat Lot hiermee zijn les had geleerd. Helaas was dit niet zo! Lot ging weer terug naar Sodom. Maar Abram wilde van de koning van Sodom niets aannemen, zelfs geen draad of schoenriem (Gen. 14:23). Abram bedankte voor de eer. Lot niet! Waarschijnlijk heeft men Lot, uit dankbaarheid jegens zijn oom, een ereplaats aangeboden in poort van Sodom (Gen. 19:1).

Hoe gemakkelijk verkilt de broederliefde door een scheuring (Gen. 13). Maar dit mag niet gebeuren! Misschien is mijn broeder afgedwaald. Hij woont nog wel in tenten, maar leeft al heel dicht bij Sodom (Gen. 13:12). Mogelijk heeft hij zijn tent al verruild voor een vaste stek in Sodom (Gen. 14:12). En in het ergste geval kan het zo zijn dat hij in de strik van de duivel gevangen is, om zijn wil te doen (vgl. 2 Tim. 2:26). Dat kan allemaal waar zijn, maar dat neemt niet weg dat hij mijn ‘broeder’ is. En zodra mijn broeder in nood is en hulp nodig heeft, ben ik de hoeder van mijn broeder. En wat als hij ‘Sodom’ niet opgeeft? Dan blijft hij *nóg* mijn broeder! Abram liet Lot ook na Genesis 14 niet vallen. Hij was en bleef de hoeder van zijn broeder!

‘Wat nu de broederliefde betreft, hierover hebt u niet nodig dat wij u schrijven; want zelf bent u door God onderwezen om elkaar lief te hebben; want u doet dat ook jegens alle broeders (...). Maar wij vermanen u, broeders, daarin nog overvloediger te zijn’ (1 Thess. 4:9-10).

